

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת בהר

אור

מידת הרחמנות על האדם:

ויקרא (פרשת בהר) פרק כה פסוק (יד) וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל־תִּוְנֶנּוּ אִישׁ אֶת־אֶחָיו: (יז) וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וִירֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם:

שאלות:

א { שואלת הגמרא מדוע כפלה התורה בתחילה אל תונו איש את אחיו ולאחר שני פסוקים חזרה לומר ולא תונו איש את עמיתו? ב { זאת ועוד יש לשאול מדוע נאמר ולא תונו ויראת מאלוקיך וכו' במצוה זו יותר משאר מצוות הרי כל המצוות הם מאת השם יתברך ולא נאמר בהם ויראת?

אחד הדברים שאדם דש בעקביו:

כאשר נתבונן אחד הדברים שאדם דש בעקביו ואינו נזהר מחוסר ידיעה על חומרת ענישת האדם על כך, הוא גרימת צער לזולת, ולא רק כאשר הדבר נעשה במזיד ובכוונה תחילה מתוך שאינו מתייחס לחומרת הדבר, אלא אפילו כאשר נעשה הצער בלי כוונה ואפילו באונס ואפילו כאשר כוונתו לטובה ולשם שמים ומתוך ההגיון נראה שהוא צודק בגרימת הצער ולזאת בני אדם אינם נזהרים בדבר, וכך הדבר בתוך ביתו בין בני הזוג והמשפחה שלא נזהרים מגרימת צער אחד לשני והכל נובע מתוך חוסר חומרת הדבר והעונש הנוראי שיש בדבר כאשר נלמד מפרשתנו ומאמרי חז"ל.

איסור התורה לצער אדם:

והנה **מבואר במסכת בבא מציעא דף נח ע"ב** שנאמר פעמיים לא תונו הראשון באונאת ממון והשני לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר. וכו'. ומביאה הגמרא חמישה דוגמאות שמצער חברו באיזה דיבור כגון א: אם הוא בעל תשובה ואומר לו תזכור איך היית בעבר, ב: או בן גרים אומר לו תזכור שהוריד גויים, ג: או הגר בא ללמוד ואומר לו איך פה שאכל טרפות ילמד תורה, ד: או אדם שביקש ממנו תבואה ואומר לו לך לפלוני שהוא מוכר תבואה למרות שידע שמעולם לא עסק בזה, ה: או אין לו כסף ולא רוצה לקנות ושואל על מחירו, כל הדוגמאות האלה גורם צער לחברו וזה אונאת דברים. **אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון**, שזה נאמר בו ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך. ורבי אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אמר זה ניתן להישבון, וזה לא ניתן להישבון. ובזה מובן מדוע התורה הוסיפה ויראת במצוה זו ללמדנו חומרתה. וכן אמרו שם כל השערים ננעלו דכתיב שתם השם תפילתי חוץ משערי אונאה ופרש"י חוץ משערי אונאה. הצועק על אונאת דברים אין השער ננעל בפניו. **והובא בספר החינוך פרשת בהר מצוה שלח. וכך כתב בספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג אות כד. וכך פסק הרמב"ם הלכות מכירה פרק יד הלכה יח** גדולה הונית דברים מהונית ממון, שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, וזה בממונו וזה בגופו, והרי הוא אומר בהונית דברים ויראת מאלהיך לפי שהדבר מסור ללב, הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך, וכל הצועק מהונית דברים נענה מיד שנאמר כי אני ה'. **וכן נפסק בשו"ע חו"מ סימן רכח סעיף א** כשם שאונאה במקח וממכר, כך אונאה בדברים. וגדולה אונאת דברים מאונאת ממון, שזה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון, זה בגופו וזה בממונו, והצועק על אונאת דברים נענה מיד.

אונאת אשתו חמור יותר:

עוד הוסיפה הגמרא בדף נט ע"א אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה. **ונפסק בשו"ע חו"מ סימן רכח בסעיף ג** צריך לזהר ביותר באונאת אשתו, לפי שדמעתה מצויה. הרי מבואר בפירוש עד כמה חובת האדם להיות זהיר שלא לגרום צער לחברו ועוד יותר באשתו ובני ביתו, כמו שמסופר על רב רחומי **במסכת כתובות דף ס"ב ע"ב** שהיה רגיל לשוב לביתו בערב יום הכיפורים, ופעם אחת נתאחר לבוא, וגרם צער לאשתו עד שיצאו דמעות מעיניה, ובאותו רגע נתעורר עליו קטרוג, ונח נפשיה.

חומר ענישת בועז בשביל שלא הזמין מנוח וציערו, וכן פנינה:

הגמרא במסכת בבא בתרא דף צ"א ע"א מספרת אמר רבה בר בר רב הונא אמר רב מאה ועשרים משתאות עשה בועז לבניו שנאמר ויהי לו שלושים בנים ושלושים בנות שלח החוצה ושלושים בנות הביא לבניו מן החוץ שופטים י"ב ט' וכל אחת ואחת עשה שני משתאות אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו ובכולן לא זימן את מנוח, אמר פרידה עקרה אין לו בנים, פרש"י במאי פרע לי. **המהרש"א מבאר** שהסיבה שלא הזמין בועז את מנוח לא נבעה מכוונה רעה חלילה מקובל היה שהאורח היה מביא מתנה לחתונה ואת שווי המתנה היה המקבל חייב להחזיר לנותן כשהוא יערוך חתונה, בועז ידע שלא יוכל להחזיר למנוח מאה ועשרים מתנות כיוון שלמנוח אין ילדים וממילא הוא לא יעשה שום חתונה לכן לא רצה לקבל מתנות חינם ולא הזמין את מנוח לשמחותיו. **מספרת הגמרא** וכולן מתו בחייו כל שישים ילדי בועז מתו בחייו ייסורים נוראים כאלה לאבא לקבור את כל בניו בגלל מה מפני שלא הזמין אדם אחד לחתונות ילדיו דברים נוראים, כוונתו הטהורה של בועז לשם שמים שלא לקבל מתנת חינם וגם המרחק בין מקומות מגוריהם כל אלה לא הועילו לבועז הוא נאלץ לשלם מחיר כבד של קבורת כל שישים ילדיו מפני שלא הזמין את מנוח לשמחותיו ובכך גרם לו צער, כמה חמור הוא גרימת צער אפילו בלא דיבור ובלא מעשה. **וכך מבואר מבואר בדברי חז"ל בבבא בתרא דף טז ע"א** שפנינה לשם שמים נתכוונה, כדכתיב (שמואל א, א ו) 'וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה כי סגר ה' בעד רחמה'. היינו, פנינה ציערה את חנה כדי שתרים קולה בתפילה לקב"ה על שהיא עקרה, ובכל זאת נענשה, כדכתיב (שם ב ה) 'עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אומללה'. שכל בן שהיה נולד לחנה, פנינה היתה קוברת שניים מבניה.

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

תשובת רשב"ג לרבי ישמעאל על מה נתבע:

עוד כתוב במסכת שמחות פרק ח' הלכה ה', מספרים חז"ל שכאשר הוציאו את רבי ישמעאל ורשב"ג מעשרה הרוגי מלכות להריגה, היה רבי ישמעאל בוכה, ואמר לו רבן שמעון ברבי, בשתי פסיעות אתה נתון בחיקן של צדיקים ואתה בוכה, אמר לו וכי בוכה אני על שאנו נהרגין, בוכה אני על שאנו נהרגין כשופכי דמים וכמחללי שבתות, אמר לו שמא בסעודה היית יושב, או ישן היית, ובאתה אשה לשאול על נדתה ועל טומאתה ועל טהרתה, ואמר לה השמש שהיית ישן, והתורה אמרה אם ענה תענה אותו, ומה כתיב אחריו, וחרה אפי והרגתי אתכם בחרב; שמות כ"ב כ"ב. הדברים נוראים למרות שגם הרב צריך לאכול ולישון ככל אדם בכל זאת למרות שקיבל את האישה וזכתה להיכנס ולדבר אישית עם מנהיג הדור בכל זאת משום שנאלצה להמתין מספר דקות נענש לימדנו רשב"ג אפילו גדול הדור עם כל זכויותיו ולמרות הצדק שבדבר יכול לשלם בחייו אף על צער קטן של אדם. **וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל** שבאמת למה פנינה נענשה הלא נתכוונה לשם שמים, וכן רבי רחומי ורבי ישמעאל על צער כל שהוא שלא בכוונה ואף עוסק בתורה, אלא שפגיעה בחבירו היא אש, וכמו שאדם יכניס את ידו לתוך אש אף שכוונתו לשם שמים ידו תשרף, כך הפוגע בחבירו, כוונה טובה אינה יכולה לשנות מאומה.

מי שגורם צער לזולת טורפין תפילתו וחובת עזרה בבית:

כתב בדרשות לפרשת השבוע של הרב מיכל שטרן דרשה פד: בברכות ה א אמרו שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהן להתפלל ויצא ולא המתין לחבירו טורפין לו תפלתו בפניו, כי כל עוד שלא היה לו מידת הרחמנות להשאיר יהודי לבד בבית הכנסת אז לא שוה כל תפלתו. מכאן ניתן ללמוד לפעמים הלחץ בבית להכין הילדים ללכת לחדר ולבית ספר לא תמיד האשה מסוגלת לעמוד בלחץ, פסק הגאון רבי משה פיינשטיין שעדיף שישתתף בעשיית הפרוסות והכנת האוכל וליווי הילדים להסעה מאשר ירוץ לבית הכנסת, וזהו בגדר שטורפין את תפלתו בפניו, וכשעושה כן הוא בכלל עשיית צדקה לפני התפלה שמעלתו רם ונשגב כמו שאמר הכתוב ואני בצדק אחזה בפניך.

חובת ההולך מביתו לעדכן בני ביתו ומעשה שהיה:

בדומה לכך מונח פרט נוסף באם הנך הולך מן הבית הודיע נא לבני ביתך שעה המשוערת שתחזור ולאן אתה הולך שהרי בני הבית יש להם לב דואג ורחום וחוסר הידיעה מצערת, ולכן באם הנך רואה שאתה מאחר צלצל אליהם ותודיע שתחזור מאוחר יותר. **וכמוש"כ החזו"א באגרותיו** שבכל פעם שהבעל יוצא מן הבית עליו לומר לאשתו לאן פניו מועדות ומתי ישוב לביתו ועליו לספר לה מה עשה ולשתף אותה אפילו בענינים הנראים לו פעוטים כדי לשמחה. **ואכן כך היה מעשה נורא** היה עם אברך מסויים שהיה צריך לחזור בלילה ונתאחר והאשה חשבה בודאי יגיע מאוחר והלכה לישון הבעל חזר בשעה ואשתו כבר ישנה ונכנס בשקט כדי לא להפריע לה והלך לישון באותו לילה החליט ללכת להתפלל וותיקין לכותל וקם לפנות בוקר ויצא מהבית בשקט לבל יעיר חלילה את אשתו, והנה כאשר התעוררה אשתו וראתה שבעלה לא בבית נבהלה בחושבה שלא חזר, ומיד צילצלה להוריה והעירה אותם משנתם וסיפרה על המאורע והחליטו לצלצל לשני חתניהם לילך לחפשו וכמו כן צילצלו להורי הבעל שגר בבני ברק אולי נסע לשם, בקיצורו של דבר הוריו החליטו לקחת ספיישיל ולבוא מיד לירושלים לחפשו, והנה כאשר חזר מהכותל היה כבר שבע וחצי וראה בית מלא אנשים הוריה והוריו גיסי, רק אז הבין בגלל שלא הודיע עד כמה עגמת נפש גרם הבעל בהחסיר דבר קטן להשאיר פתק שהלך לכותל.

טעם איסור הצער שזה מצער את השכינה:

ואפשר לבאר טעם האיסור לצער אדם על פי המבואר **במסכת חגיגה דף טו ע"ב** אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, אמר ליה מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? אמר ליה קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן, ומפומיה דרבי מאיר לא קאמר. אמר ליה אמאי? משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר. אמר ליה אמאי? רבי מאיר רמון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק אמר ליה השתא קאמר מאיר בני אומר בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי, קלני מזרועי. אם כך הקדוש ברוך הוא מצטער על דמן של רשעים קל וחומר על דמן של צדיקים שנשפך ע"כ. **הראת לדעת כי ההלכה הראשונה שאמר הקב"ה בשם ר"מ שיש צער לשכינה מכל צער שנעשה לאדם, וכיון שהמצער אדם מצער את השכינה לכן יש חומרא בדבר, ואפשר להוסיף שזה ההסבר שכתב בטעם האיסור ויראת מאלוקיך אני ה', שהמכוון בזה כי כל צער שעושה לחברו מצער את השכינה וחמור עונשו.** שנאמר ישעיהו פרק סג פסוק ט **בְּכַלְצַרְתָּם [לא] לֹא צָר גּוֹי:**

ביאור הסגולה אלקא דמאיר ענני:

ואגב ראיתי דבר יפה שכתב בספר דף על הדף מסכת סנהדרין דף מו ע"א והרה"ג ר' יצחק אריה ארליך שליט"א אמר שזה הסגולה בעת צרה שאנו מבקשים "אלקא דמאיר" ענני, הכוונה בזה שכשיש לי צער אז השכינה מקוננת ואומרת קלני מראשי קלני מזרועי, "ענני", כדי שלא תצטרך לומר קלני מראשי קלני מזרועי, ואז שפיר זוכים שהקב"ה יקבל בקשתינו. ודו"ק ודפח"ח.

תפילתו של בורא עולם להגביר מידת הרחמנות:

ואכן כך מסופר במסכת ברכות דף ז ע"א אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי מנין שהקדוש ברוך הוא מתפלל? שנאמר והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלתי, תפלתם לא נאמר אלא תפלתי, מכאן שהקדוש ברוך הוא מתפלל. מאי מצלי? אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב **יהי רצון מלפני שיכבשו רחמי את כעסי, ויגולו רחמי על מדותי, ואתנהג עם בני במדת רחמים,** ואכנס להם לפני משורת הדין. תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני, ברכני אמרת לי **יהי רצון מלפני שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים** ותכנס להם לפני משורת הדין, ונענע לי בראשו. וקמשמע לן שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך.

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

מצוות לא תאמץ לבבך:

כתב רבינו יונה זצ"ל בשערי תשובה שער ג' אות ל"ו הוסיף בזה לאו מיוחד וז"ל לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך דברים טו וז הזהרנו להסיר מנפשנו מידת האכזריות ולנטוע בה נטעי נאמנים הם הרחמנים והחסידים הנאמנים וכמו שכתוב דברים כח ט והלכת בדרכיו.

שמירת השמיטה לעורר רחמי שמים:

ואכן כתב הזוהר בפרשתנו על שמירת השמיטה שעל ידי זה שהוא מרחם על האביונים כמו שכתוב שמות (פרשת משפטים) פרק כג פסוק (יא) וְהִשְׁבִּיעַת תִּשְׁמֹטְנָה וְיִטְשֶׁתָּהּ וְאָכְלוּ אֶבְלָי עִמָּךְ וַיִּתְּרָם תֹּאכַל חֵיטְהָ הַיְשָׁדָה הַיְשָׁדָה לְכַרְמֶךָ לְזִיְתֶךָ: על ידי זה מעורר רחמי שמים ומשפיע ברכה על כנסת ישראל. עוד מבואר בזוהר שכאשר מידת הדין מתוחה על אדם מרוב רחמיו מזמן לו עני שירחם עליו ועל ידי זה יעורר על עצמו מידת הרחמים לבטל הגזירה, ומספר מעשה שהיה עם רבי חייא ורבי יוסי שראו בדרכם איך השם יתברך זימן לו עני בכדי להצילו ולבטל מעליו הגזירה.

בזכות מידת הרחמנות זכה לאריכות ימים:

ומסופר הגמרא במסכת בבא בתרא דף יא ע"א על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופת צדקה פעם אחת באה לפניו אשה בשנת בצורת ואמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה נשבע שאין בקופה של צדקה כלום, אמרה לו רבי אם איך אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים, עמד ופרנסה משלו לימים חלה ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות מיד קרעו לו גזר דינו תנא הוסיפו לו עשרים ושתיים שנים על שנותיו ע"כ. זו כוחה של מידת הרחמנות להוסיף חיים.

העני העומד בפתח הוא המפתח למידת הרחמים עבורך.

ואכן כתב הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל בלב אליהו בראשית עמ' קיט אמרו חז"ל זוהר הקדוש בראשית דף כג כאשר הקב"ה רואה שמידת הדין מתוחה על האדם מפני עוונותיו שולח לביתו עני שירחם עליו ובוה זוכה שמרחמים עליו מן השמים מידה כנגד מידה וזהו ונתן לך רחמים כלומר שיתן בלבך שתרחם על העני ועל ידי זה ורחמך שהקב"ה ירחם עליך בעבור זאת כי במידה שאדם מודד מודדין לו וזאת על אדם לזכור תמיד העני העומד בפתח ומבקש ממך עזרה הוא הצינור של השפע הבא ממידת הרחמים עבורך ועל ידי שתרחם עליו ירחמו גם עליך מן השמים.

עוד כתב הגאון רבי אליהו לופיאן זצ"ל הכריז פעם בימי הסליחות בזה"ל אנחנו אומרים בסוף הסליחות מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים. ומי הם אלו המכניסי רחמים" התשובה היא אותו משולח שדפק על הדלת שלך אתמול בלילה מאוחר וסירבת לקבל אותו או אותו חבר שניגש אליך אתמול בבית המדרש על מנת שתסביר לו דבר המוקשה לו בהבנה ואתה אמרת לו שאין לך זמן אלו הם היו השליחים להיות מכניסי הרחמים של בקשותיך היום, ומה עשית להם גירשת אותם מעל פינך ועכשיו אתה עומד וצועק מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים, כך ממש אנו צריכים לראות את הנהגת ה' איתנו בכל הזדמנות של רחמים הבאה לידינו נחטוף אותה מיד כי היא שלוחה לנו מן השמים על מנת לדחות מעלינו מידת הדין.

בזכות רחמנות על גרושתו ירד גשם:

מעשה המובא במדרש בראשית רבה לג ג בזמן בית שני בתקופת שלטון הרומאים לא ירדו גשמים ולא הועילה להם שום עצה לבטל הגזירה ציוה רבי תנחומא על הציבור שיתנהגו ברחמנות אלו עם אלו כדי שעל ידי כן הקב"ה ירחם עליהם, והנה נתקלו באדם שנהג לתת כסף לגרושתו ולכן חששו לו לזנות והם סברו שבמעשה בלתי צנוע זה טמונה קללת הדור, מיד נחפזו אל רבי תנחומא וסיפרו לו המעשה המכוער הזה, שלח רבי תנחומא להזמין את האיש לחקרו אודות מעשהו השיב האיש וסיפר כי אכן נכון הדבר אישה זו היא גרושתו והוא נתן לה כסף, אמר לו רבי תנחומא הלא אסור לך להתקרב לגרושתך, והשיב האיש הלוא שמעתי ממך שכל הציבור ינהג במידת הרחמים המשיך האיש וסיפר פגשתי את גרושתי וראיתי שהיא בצרה לא היה לה פרוטה בכיסה לקנות מאומה ואמרתי בלבי אף על פי שהיא גרמה לי צער גדול עד שלא יכולתי לסבול אותה יותר ונאלצתי לגרשה מכל מקום כאשר ראיתי אותה בצערה וביזיונה הוצאתי מכיסי מעות על מנת שתוכל לקנות מעט לחם בכדי להרגיע את רעבונה, כששמע רבי תנחומא את דבריו הרים ידיו לאבינו שבשמים ואמר ראה נא איזה בניס יש לך מיד באותה שעה החלו לרדת גשמים ובאה ישועה לעולם.

כיצד ניצל ממות בשואה רבי חיים קריזווירט.

סיפר הגאון רבי חיים קריזווירט זצ"ל בתקופה שלמדתי בישיבה היה שם בחור עוור ומחוסר כל והוא נאלץ לישון על הריצפה הדבר חרה לי מאוד ריחמתי עליו ונתתי לו את מטתי לישון בה ואני ישנתי על הריצפה, לאחר תקופה הגיעו הנאצים ימ"ש ליישיבה והעלו אחד אחד להוציא אותנו להורג בירייה, כאשר הגיע תורי גזר עלי השופט של הנאצים גזר דין מות ידעתי כי נותרו לי לחיות בערך עוד כשתי דקות, מיד פרצתי בבכי והעזתי לפנות לבורא עולם עם הבקשה הבאה זכור לי זכות זו שעשיתי עם הבחור העוור כאשר נתתי לו את מטתי והלכתי אני לישון על הריצפה, לפתע פונה אלי השוטר אשר נצטווה לחסלנו ואומר לי אתה אדם כל כך נאה חבל עליך תברח ואני אעשה עצמי כאילו אני יורה עליך אך מחטיא את המטרה, וכך הווי רבי חיים קריזווירט זצ"ל ברח וניצל, כשסיפר זאת רבי חיים זצ"ל הוסיף כל התורה שלמדתי בחיי כל כולה היא בזכות אותו מעשה חסד ורחמים שעשיתי עם הבחור העוור, צא וראה כוחה ושכרה של מידת הרחמים.

דברי האמרי אמת למשכיר שלא שלמו לו שכירות:

מובא בספר בני חיל מעשה שאירע בעיר לודז' שבפולין חסיד אחד השכיר את דירתו ולשוכר לא היה לו מהיכן לשלם את דמי השכירות עד שהמשכיר איים עליו להוציאו מן הדירה, הסיפור עורר רעש בעיר וכולם סחו בו, כאשר הגיע חג השבועות החסיד נסע אל האמרי אמת מגורר זצ"ל לוורשא, בעת שנכנס החסיד להקביל את פני רבו פנה אליו האמרי אמת זצ"ל וגער בו בצורה

בית: רה' שמאי 18 טל: 039096874 לשכה רה' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

tel: 972-3-9096784 • hom: 18 shamai st' fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד.

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

נמרצת כך לא מתנהגים לאדם ששכר דירה ולפתע איתרע מזליה ואין לו מהיכן לשלם, שאל החסיד את רבו האמרי אמת זצ"ל רבי אינני מבין וכי אם יש בעיר אדם נזקק אני לבדי צריך לדאוג ולשאת בכל ההוצאות עבורו הלוא לודז' היא עיר מלאה בחסידים ואנשי מעשה יעשו הם מגבית בין כולם עבור השוכר וגם אני כמובן אשתתף ואתן את חלקי אבל מדוע עלי לשאת לבדי בכל הנזק ולהפסיד מידי חודש בחודשו את דמי השכירות, ענה לו האמרי אמת זצ"ל אם הקב"ה גילגל את הענין ושלח את השוכר לשכור את הדירה ממך אזי זוהי המצוה שלך ואין לאחרים חלק איתך, ככל הנראה הבורא יתברך מחפש את מידת הרחמים שלך כיון שלפעמים מידת הדין מתוחה על אדם מסויים והקב"ה מתוך רחמנותו האין סופית שולח לו הזדמנות לרחם על זולתו על מנת שעל ידי זה יוכלו לרחם גם עליו על פי הכלל הידוע המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים.

הרחקת עמון בגלל חוסר רחמנות:

בגנות מידת האכזריות כתב רבי ירוחם זצ"ל בספרו דעת תורה פ' כי תצא דבר מבהיל הסיבה שהקב"ה הרחיק מכל וכל את בני עמון ומואב שלא יבואו בקהל ה' כלשון הפסוק דברים כג ד גם דור עשירי לא יבא להם בקהל ה' עד עולם על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים.

עדות האור החיים על אכזריות מבצעי הרצח:

ומפני גנות מידת האכזריות השם יתברך עושה נס עם אדם שנאלץ לנהוג באכזריות על פי התורה, וכתב באור החיים דברים (פרשת ראה) פרק יג פסוק (יח) ונתן לך רחמים ורחמך. כוונת מאמר זה כאן לפי שצוה על עיר הנדחת שיהרגו כל העיר לפי חרב ואפילו בהמתם מעשה הזה יוליד טבע האכזריות בלב האדם, כמו שספרו לנו הישמעאלים כת הרוצחים במאמר המלך כי יש להם חשק גדול בשעה שהורגים אדם ונכרתה מהם שורש הרחמים והיו לאכזר, והבחינה עצמה תהיה נשרשת ברוצחי עיר הנדחת לזה אמר להם הבטחה שיתן להם ה' רחמים הגם שהטבע יוליד בהם האכזריות מקור הרחמים ישפיע בהם כח הרחמים מחדש לבטל כח האכזריות שנולד בהם מכח המעשה. ואומרו ורחמך העיר בזה שכל זמן שהאדם הוא בגדר טבע אכזרי כמו כן יתנהג ה' עמו שאין ה' מרחם אלא לרחמן:

מוסר השכל:

עלה בידנו ללמוד מפרשתנו וממאמרי חז"ל עד כמה חייב האדם לעבוד על מידת הרחמנות ולהיות רגיש כלפי הזולת, ולהיות נזהר מלצער את חברו ועוד יותר צריך משנה זהירות תוך ביתו בינו לבין אשתו שדמעתי מצויה ולבני משפחתי מפני שמרוב ששוהים בבית אחד כל הזמן יותר מצוי שבני אדם אינם נותנים דעת להיות זהירים בכך, ולזאת כל אחד צריך להרגיל עצמו לתת דעתו מפני חומרת העונש על גרימת צער בין בכוונה ובין שלא בכוונה ואפילו לטובה או למצוה ולשם שמים ובאונס על הכל יבוא בחשבון שמלבד שמצער את הזולת מצער את השכינה, כמו שסיפרנו על הרב רחומי, ועל בועז ועל רבי ישמעאל כה"ג אשר נענשו בחומרא למרות כל הטצדיקי שיש למעשיהם וק"ו לכל אדם, ובפרט בימי הספירה שמתו כ"ד אלף תלמידי ר"ע על שלא נהגו כבוד נראה לבאר בגלל שאחד לא כיבד את חברו הדבר היסב לו צער ועגמת נפש לחברו וכשיש צער לחברו בגללו הרי מעורר קטרוג בשמים עליו ולכן נענשו, ולזאת פעם סיפרנו על הגאון הגדול מהר"י בכר בעל הדברי אמת היה מוכן לוותר אפילו על חצי עולם הבא בשביל למחול על פגיעה קטנה בחברו אפילו שנעשה בצדק, וק"ו לאדם שפוגע בחברו פגיעה קשה, ולזאת המזהיר והנזהר ירבה שלומו כנהר כי שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, וכאשר נזכה להתגבר על מידותינו ונתקן את מעשינו ונעורר את רחמנו נזכה שגם השם יתברך ינהג איתנו בחסד וברחמים בפרט ובכלל ויאמר די לצרותינו ויחיש את גאולתנו בחסד וברחמים מרובים בקרוב ולבניין ביהמ"ק ב"ב אכ"ר.

החותם בכרכת שבת שלום ומבורך.

הצב"י מרדכי מלכא עיה"ק אלעד

